

บทวิจารณ์หนังสือ: อำนาจของความโง่ ความหลง
BOOK REVIEW: The Power of Ignorance and Delusion

พระครูวิเวกสุตตารักษ์ (เดช บุตตะ)

Phra Khruwiveksutaporn (Buttama)

พระมหามิตร ฐิตปัญโญ

Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus,

E-mail: Kaobuttama@gmail.com

(Received: January 31, 2022/ Revised: June 18, 2022/ Accepted: June 20, 2022)

บทคัดย่อ

อำนาจของความโง่ ความหลง มีเนื้อหาที่อธิบายถึงกิเลส คือ ความโง่และความหลง เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย 2 เรื่อง คือ เรื่องของความหลงในศีลและวัตร เรื่องที่ 2 จะเป็นเรื่อง อำนาจของความโง่ เป็นการอธิบายความที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในหลักธรรมนั้นอย่างถึงแก่นแท้ ลุ่มลึก แล้วกลั่นออกมาเป็นคำพูดทำนองเอง เทศน์สอนในรูปแบบของท่านเอง อธิบายเพื่อให้หลักธรรมที่เข้าใจยาก กลายเป็นเนื้อหาที่คนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจได้ ปฏิบัติได้

คำสำคัญ: ความโง่, ความหลง, ตัวตน

Abstract

The power of ignorance and delusion is content that describes defilement, namely ignorance, and delusion. The book consists of 2 contents, delusion in morality and duty, and the power of ignorance. It describes the understanding of the essence of Dhamma, profoundness, scrutinizing into his word, preaching in his style. He makes difficulty look easy for the cessation of suffering.

Keywords: Ignorance, Delusion, Self

1. บทนำ

หนังสืออำนาจของความโง่ ความหลงนี้ เป็นหนังสือที่รวบรวมธรรมะของพุทธทาสภิกขุ จัดพิมพ์พิเศษ เพื่อเป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ 100 ปีชาตกาลของท่าน เป็นหนังสือที่กล่าวถึง อำนาจของความโง่ และความหลงในตัวบุคคล

หนังสือเล่มนี้ หน้าปกเป็นรูปพุทธทาสภิกขุ (พุทธทาส อินทปัญโญ) ฉากหลังท่านเป็นรูปดอกบัว ปกหนังสือเป็นสีเขียวอ่อน และมีชื่อหนังสือเขียนว่า อำนาจของความโง่ ความหลง อยู่ด้านบนของปก เป็นหนังสือขนาด A5 (ครึ่งหนึ่งของกระดาษ A4) จำนวนหน้ามีทั้งหมด 80 หน้า (ไม่รวมปก) เป็นหนังสือที่มีขนาดพอดีพกพาสะดวก ไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย 2 เรื่อง คือ เรื่องของความหลงในสัจและวัตร เรื่องที่ 2 จะเป็นเรื่อง อำนาจของความโง่ เนื้อหาทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้ทางสำนักพิมพ์ได้คัดสรรมาบางส่วนของท่านจากงานเทศนาสั่งสอนพุทธศาสนิกชนในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำสอนที่สามารถนำมาประยุกต์กับปัจจุบันได้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจารณ์จึงนำหนังสือนี้มาวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อจะเป็นประโยชน์แก่ศาสนิกชนทั่วไปและได้เห็นมุมมองของคำสอนของท่านอีกมุมหนึ่ง เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองสืบไป

2. โครงสร้างของหนังสือ

โครงสร้างของหนังสือ อำนาจของความโง่ ความหลง แบ่งออกเป็น 2 เรื่อง เรื่องที่ 1 ว่าด้วยเรื่องของ วตสัพพัตถกถา หมายความว่า สัจและวัตร ที่กลายเป็นเครื่องผูกพัน กล่าวคือ บุคคลนั้นชอบยึดติด ยึดถือ กับวิธีปฏิบัติของคนรุ่นก่อน หรือที่เป็นครู อาจารย์ จะถูกหรือผิดไม่ได้สนใจ ปฏิบัติตามก็พอ เรื่องที่ 2 ว่าด้วยอำนาจของความโง่ ไม่มีอะไรเป็นตัวตน ในช่วงสุดท้ายของเรื่อง 2 เป็นการถามตอบของท่านพุทธทาสภิกขุกับผู้ฟัง

ในทัศนะของผู้ศึกษา เห็นว่าโครงสร้างของหนังสือ อำนาจของความโง่ ความหลง เป็นการเล่าเรื่องอยู่ 2 เรื่อง คือ ความโง่และความหลง เป็นการจัดเนื้อหาที่เข้ากัน สอดคล้องกัน ทำให้ผู้อ่านมองภาพได้ชัดเจนมากขึ้นว่าอะไรที่ทำให้คนนั้นมีตบอด ในช่วงสุดท้ายของเรื่องที่ 2 ท่านพุทธทาสภิกขุเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ถามคำถามกับท่าน

3. โครงสร้างของเนื้อหา

โครงสร้างเนื้อหาของหนังสือ อำนาจของความโง่ ความหลง แบ่งออกได้เป็น 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง วตสัพพัตถกถา คือ สัจและวัตร ที่กลายเป็นเครื่องผูกพัน ท่านพูดถึงเรื่องความหลงมกมายของคนที่ไม่รู้จักกองทุกข์ เพราะไม่เคยฟังธรรมจากพระอริยเจ้า จึงไม่มีความรู้ แต่เมื่อได้ฟังธรรมจากพระอริยเจ้าแล้วก็ไม่เชื่อ หลงติดอยู่กับสิ่งที่ตนเองเชื่อยึดถือมาตลอดว่าถูกต้อง ไม่สามารถถอนตัวออกจากสิ่งเหล่านั้นได้เหมือนกับยาเสพติด ท่านได้เปรียบเทียบบุคคลเหล่านั้นด้วยการเล่านิทานเรื่องหนึ่ง ว่า

มีตายาย 2 คนสามีภรรยา คุณตาเป็นคนที่เชื่อและประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีเชื่อฟังคำของพระอริยเจ้า ต่างจากคุณยายที่เป็นคนเชื่อในตนเอง เป็นคนดื้อ จะผิดหรือถูกไม่สนใจ ฉันจะเชื่อในสิ่งที่ฉันเคยเชื่อมาเท่านั้น ถ้าใครบอกอะไรมายจะทำตรงกันข้าม สุดท้ายตาก็ทนมไม่ไหว ต้องทำอะไรซักอย่างกับยาย จึงคิดว่ามีทางเดียวเท่านั้นที่จะหยุดเรื่องนี้ได้คือล่อยายไปลงเหว ด้วยการบอกกับยายว่าวันนี้อย่าไปเดินใกล้เหวนะ อย่าเข้าไปใกล้ปากเหวนะ อย่าแบกหินก้อนใหญ่ ๆ ไปด้วย ยายก็ทำตรงกันข้ามหมดทุกอย่าง สุดท้ายยายก็ตกลงไปในเหวด้วยความดีของยายเอง ทำให้ผีที่อาศัยอยู่ก้นเหวเป็นอิสระเพราะได้ยายไปอยู่แทน พอตาเห็นผีเข้าก็อ้างเอาบุญคุณที่ให้ยายไปอยู่แทนว่าอย่าไปยุ่งกับคน ผีก็สัญญา ต่อมาผีก็ไปเข้าสิงคน

ตาเห็นก็เอาไม้ไผ่ตีฝีจนศีรษะแตกกระจาย น้ำมันในศีรษะของผีกระจายไปตามที่ต่าง ๆ ไปติดที่ไหนก็ทำให้ของสิ่งนั้นกลายเป็นยาเสพติด เช่น ติดฝิ่น ติดเหล้า ติดที่บ่อนการพนัน เป็นต้น ท่านสรุปว่า คนนั้นแหละที่สร้างความทุกข์เอง และก็คนอื่นนั้นแหละที่จะช่วยกันดับทุกข์เอง ขจัดผีปีศาจให้หมดไปจากโลก (พุทธทาสภิกขุ, 2559: 1-55) สามารถที่จะเป็นนายของตัวเองได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ที่ท่านได้อธิบายเรื่องความหลงโลกของคนในหนังสือธรรมบุญชีวิตว่า บุคคลที่ไม่ประมาทหมัวเมาจนตกเป็นทาสของโลกและชีวิตอย่างที่เราเรียกว่า หลงโลก เมาชีวิต ก็เพราะมีสติ รู้จักมอง รู้จักพิจารณา รู้จักวางตัววางใจต่อความจริงต่าง ๆ อันมีประจำอยู่กับโลกและชีวิตเป็นคติธรรมตาได้แก่ รู้ทันโลกธรรม คือ รู้จักพิจารณา รู้เท่าทัน ตั้งสติให้ถูกต้องต่อสภาวะอันหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในชีวิตที่อยู่ท่ามกลางโลก ซึ่งเรียกว่า โลกธรรม (ธรรมดาของโลก หรือความเป็นไปตามคติธรรมตา ซึ่งหมุนเวียนมาหาชาวโลก และชาวโลกก็หมุนเวียนตามมันไป) 8 ประการ คือ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 23/5/202)

1) ได้ลาภ	2) เสื่อมลาภ
3) ได้ยศ	4) เสื่อมยศ
5) สรรเสริญ	6) นินทา
7) สุข	8) ทุกข์

โลกธรรม 8 นี้ จัดเป็น 2 ฝ่าย คือ ที่ชื่นชมน่าปรารถนาน่าพอใจ คนทั่วไปอยากได้ เรียกว่า อภิวรรณ พวกหนึ่ง ที่ขมขื่น ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจ คนทั่วไปเกลียดกลัว เรียกว่า อนภิวรรณ พวกหนึ่ง แต่จะชอบใจอยากได้หรือไม่ก็ตาม โลกธรรมเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้แก่ทุกคน ทั้งแก่ปุถุชนผู้ไม่มีการศึกษา และแก่อริยสาวกผู้มีการศึกษา จะแตกต่างกันก็แต่การวางใจและการปฏิบัติตนต่อสิ่งเหล่านี้ กล่าวคือ

1) ปุถุชนผู้ไม่มีการศึกษา ไม่รู้จักฝึกอบรมตน ย่อมไม่เข้าใจ ไม่รู้เท่าทันตามความเป็นจริง ลุ่มหลงลิ้มตน ยินดี ยินร้าย คราวได้ก็หลงใหลหมัวเมา หรือลำพองจนเหลิงลอย คราวเสียก็หงอยละเหี่ยวหมัดกำลังหรือถึงกับคลุ้มคลั่งไป ปลดปล่อยให้โลกธรรมเข้าครอบงำอำยิจิต พุยุบเรื่อยไป ไม่พ้นจากทุกข์โศก

2) ส่วนผู้มีการศึกษา เป็นอริยสาวก รู้จักพิจารณารู้เท่าทันตามความเป็นจริงว่า สิ่งเหล่านี้ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ที่เกิดขึ้นแก่ตน ล้วนไม่เที่ยง ไม่คงทน ไม่สมบูรณ์ มีความแปรปรวนได้เป็นธรรมดา จึงไม่หลงใหลหมัวเมาเคลิ้มไปตามอภิวรรณ ไม่ขุ่นมัวหม่นหมองคลุ้มคลั่งไปในเพราะอนภิวรรณ มีสติดำรงอยู่ได้ วางตัววางใจพอดี ไม่เหลิงในสุขและไม่ถูกทุกข์ท่วมทับ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2540: 46-47)

ในทัศนะของผู้ศึกษาเห็นว่า ในเรื่องของความหลงมกมายของบุคคล ในการอธิบายของหนังสือ 2 ท่าน จากท่านผู้รู้ทั้ง 2 ท่านนี้ มีการอธิบายให้เข้าใจในเรื่องของความหลงมกมายได้ชัดเจน ในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ ท่านได้กล่าวถึงสาเหตุที่มาจากคน และความหลงมกมายจะดับได้ก็เพราะคน ท่านให้พิจารณาตนเอง เพราะเรื่องทุกอย่างเกิดมาจากตัวของมนุษย์เองจะไปเที่ยวหาโทษคนอื่น คนนี้ก็ไม่เห็นสักที ส่วนของพระธรรมปิฎกนั้น ท่านได้อธิบายถึงแนวทางที่จะทำให้บุคคลไม่หลงมกมาย ทำอย่างไรถึงจะอยู่ในโลกได้อย่างมีความสุข อยู่เหนือโลก ท่านได้อธิบายถึง โลกธรรม 8 ให้บุคคลอย่าได้หลงมกมายกับสิ่งที่เป็นมายา ให้ปรับตัวปรับใจ พิจารณาให้ดี ก็จะสามารถอยู่ในโลกได้อย่างไม่เป็นทาสของโลก พุทธทาสภิกขุท่านจะอธิบายให้เห็นชัดอธิบายจากความเป็นจริง เป็นภาษาคำพูด มีตัวอย่างประกอบที่สามารถจินตนาการตามได้ ส่วนของพระธรรมปิฎกจะเป็นภาษาสมัยใหม่ เป็นภาษาวิชาการ อ่านแล้วก็เข้าใจได้ไม่ยาก

เรื่องที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของความโง่ ไม่มีอะไรเป็นตัวตน ในตอนนี้ท่านได้อธิบายถึงการไม่มีตัวตน โดยได้ยกตัวอย่างในพุทธประวัติเรื่องของมาณพหนุ่ม 30 คนที่เฝ้าตามหาผู้หญิงที่ลักขโมยของ ๆ เขาไป จนได้

ไปพบพระพุทธเจ้า พระองค์จึงตรัสถามว่า ไปไหนกัน จึงได้ทูลกลับไปว่าตามหาหญิงที่ลักขโมยของพวกเราไป พระพุทธองค์จึงตรัสว่าจะตามหาผู้หญิง หรือจะตามหาตัวเองดี พวกเขาก็ตอบพระพุทธองค์ไปว่า หาตัวเองดีกว่า พระพุทธองค์จึงได้เทศน์ให้ฟัง พุทธทาสภิกขุท่านได้ยกเรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อให้เห็นว่าเรื่องตนเองนั้นสำคัญ ท่านได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ในคำที่ตรัสว่า เทียบตามหาตนเองดีกว่านั้น มาณพหนุ่มทั้งหลายฟังแล้วก็คงไม่รู้เรื่องมากนัก แต่กลัวจะเสียเหลี่ยมนักเลงจึงรับปากไปก่อน พอได้ฟังธรรมจึงได้บรรลุธรรม เห็นความไม่มีตัวตน หมดัตถน ท่านสรุปว่า โดยความรู้สึกของสามัญสำนึก เรามีตัวตนอย่างแท้จริง แต่เมื่อเราคิดว่า ตน นั้นแหละเป็นมาตา เป็นสิ่งสมมุติ พอมีคนถามว่ามีตัวตนไหม ก็กะอักกะอ่วม ว่าจะตอบยังงั้น จะตอบว่าไม่มี ก็รู้สึกว่ามีตัวตนอยู่ เลยทำให้คน งง ๆ กับคำว่า ตัวตน พุทธทาสภิกขุท่านอธิบายต่อว่า ลักษณะของคำที่พระพุทธองค์ตรัสนั้นมีอยู่ 2 แบบ คือ ทิฏฐธัมมิกโวหาร คือ คำพูดที่คนทั่วไปสามัญพูดกัน พูดแล้วเข้าใจได้ทันทีไม่ได้ซับซ้อนอะไร เช่นมีคนไปทูลถามพระพุทธเจ้าว่า วรรณะสี่ เสมอกัน หรือต่างกัน พระองค์ก็ตรัสตอบว่า ก็เห็นกันอยู่ว่าเขานับถือ วรรณะกษัตริย์และพราหมณ์ ส่วนวรรณะ ศูทรและแพศย์ เขาไม่ได้นับถือ อันนี้อาจหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งคือ สัมปรายิกโวหาร เป็นคำพูดที่เป็นความจริง เป็นของนักปราชญ์ อย่างเช่นคำถามก่อนหน้า เมื่อคนที่ถามบอกว่าอยากฟังคำตอนที่ความจริงกว่านั้น เป็นของนักปราชญ์ พระพุทธองค์ก็ตอบว่า ลองคิดดูว่า ถ้าทุกระณะทำบาป ก็ได้ผลของบาปเท่ากัน ถ้าทำความดี ก็ได้ผลของความดีเท่ากัน ถ้าทำกิเลสให้หมดไป ก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เช่นนี้ ต่างกัน หรือ เหมือนกันไหม ก็ลองคิดดู สุดท้ายพุทธทาสภิกขุท่านก็สรุปว่า ในเรื่องของ การมีตัวตน เป็นการพูดอย่าง ทิฏฐธัมมิกโวหาร แต่ถ้าพูดว่า ไม่มีตัวตน เป็นการพูดแบบ สัมปรายิกโวหาร เป็นการประยุกต์หลักคำสอน เรื่องอัตตาและอนัตตา (พุทธทาสภิกขุ, 2559) สุดท้ายแล้วการหาตัวตน ก็เพื่อที่จะละตัวตน พิจารณาตามไตรลักษณ์ เพื่อเข้าถึงนิพพาน เป็นการอธิบายถึงการที่เราไม่ควรยึดติดกับตัวตนของเราเหมือนอย่างที่ท่านพระราชธรรมนิเทศ (ระบแบบ จิตตญาณ) ท่านได้อธิบายถึงเรื่องของการไม่มีตัวตน อันเป็นหนึ่งในไตรลักษณ์ว่า อนัตตาไม่สิ่งที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของใคร ใครไม่สามารถบังคับว่าเราอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตาย อย่าพลัดพรากสูญเสีย ขอให้เราร่ำรวย อย่าได้ยากจน ไม่สามารถควบคุมบังคับบัญชาได้ ตรงกันข้ามกับสิ่งที่มีความเข้าใจกันว่า เป็นตัวเป็นตนจริง ๆ ที่ยั่งยืนจริง ๆ เหมือนรับประทานอาหารแล้วอิ่มตลอดไปไม่ได้ ไม่มีใครเป็นเจ้าของอะไรจริง ๆ คนอาจจะพูดว่าพ่อของเรา แม่ของเรา ญาติพี่น้องของเรา ทรัพย์สินเงินทองของเรา ตลอดถึงประเทศของเรา แต่ความจริงแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ได้เป็นของเรา ไม่เป็นของเราจริง ๆ เป็นเรื่องของสมมติขึ้นมาชั่วขณะเท่านั้น เช่น เงินของเรารับมาเดี๋ยวก็จ่ายไป ก็กลายเป็นเงินคนอื่น คนนั้นก็ไปทอนให้คนอื่น ก็กลายเป็นของคนอื่นไปเรื่อย ๆ แสดงว่าความเป็นของเราจึงไม่มีอยู่จริง ๆ อย่างที่ท่านสอนไว้ว่า

“เมื่อเจ้ามามีอะไรมาด้วยเจ้า เจ้าจะเอาสุขสนุกไหน เจ้ามามีเปล่าเจ้าจะเอาอะไร เจ้าก็ไปมือเปล่าเหมือนเจ้ามา”

เมื่อย่อยออกไปแล้วจะสูญ จะไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย คล้าย ๆ กับเอาโคมาตัวหนึ่ง มาฆ่าแหละหมดก็หาความเป็นโคไม่ได้ รถคันหนึ่งเมื่อพังไปแล้ว ก็หาความเป็นรถไม่ได้ บ้านเมื่อพังไปแล้ว ก็หาความเป็นบ้านไม่ได้ เพราะฉะนั้น เมื่อคนย่อยไปแล้ว จะไม่มีทั้งของเรา จะไม่มีทั้งเรา จะไม่มีทั้งตัวของเรา เพราะฉะนั้น การตระหนักในเรื่องของไตรลักษณ์ทำให้เป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบานจริง ๆ จิตใจจะไม่ฟูขึ้น จะไม่ฟูลงยามประสบกับสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะน่าปรารถนาหรือไม่น่าปรารถนาก็ตาม เช่น จิตใจของพระอริยบุคคล เวลาประสบกับลาภ เสื่อมลาภ ยศ เสื่อมยศ ถูกนิินทา สรรเสริญ ประสบความสุข ความทุกข์ ปัญญาจะเกิดขึ้นภายในใจว่า สิ่งนี้ได้เกิดขึ้นแล้วแก่ท่าน แต่สิ่งนี้เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีการแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปธรรมดา เวลาเกิดก็ไม่ยินดีอะไร เวลาเสื่อมไป ท่านก็ไม่ได้เสียอะไร (พระราชธรรมนิเทศ (ระบแบบ จิตตญาณ), ม.ป.ป.: 128-129)

ในทัศนะของผู้ศึกษาเห็นว่า การสอนในเรื่องของอัตตา หรือการมีตัวตนนั้น พุทธทาสภิกขุท่านอธิบายความหมายของการมีตัวตนไว้ 2 อย่าง คือ ทางโลก กับทางธรรม เป็นที่เข้าใจความหมายของคนทีพุดกันบนโลก อธิบายความหมายตามที่คนทั่วไปเข้าใจ พุทธแบบคนสามัญเขาพุดกัน แต่ในอีกความหมายถึงคือพุดในทัศนะทางผู้ที่เป็นนักปราชญ์ คือผู้ที่ปฏิบัติได้จริง เข้าใจได้จริงในเนื้อหาของหลักธรรมตามที่เป็นจริง ไม่ใช่อ่านตามตัวหนังสือ ส่วนของท่านพระราชธรรมนิเทศ ท่านอธิบายในทัศนะของไตรลักษณ์คือการไม่มีตัวตนนั้นจะทำให้เราพ้นทุกข์ พิจารณาความแปรปรวนของสังขารให้เห็นตามความเป็นจริง สุดท้ายจุดประสงค์ความหมายของการหาตัวตน เพื่อที่จะละตัวตนนั้นก็คือ หมดกิเลส และเข้าถึงนิพพาน เป็นการอธิบายขยายความในเนื้อหาของหลักธรรมที่แต่ละท่านได้ศึกษาและเข้าใจ แล้วนำมาถ่ายทอดให้ศาสนิกชนได้ฟัง แต่ละท่านก็มีแนวทางในการอธิบายเพื่อให้คนอื่นเข้าใจตามแต่เทคนิคของแต่ละท่าน

4. สรุปจุดเด่นที่ควรพิจารณา

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ในเรื่องของรูปแบบกะทัดรัดเหมาะแก่การพกพาไปศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ ไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป ขนาดก็พอเหมาะแก่การอ่านจบในเวลาไม่นาน ชื่อเรื่องก็ชวนให้คนเห็นแล้วต้องอยากอ่าน เพราะหลายคนตกเป็นทาสของความงัดและความหลง และหลายคนคงอยากที่จะหลุดพ้นจากกิเลสเหล่านี้ ในเรื่องของภาษาในหนังสือเล่มนี้ก็เป็นภาษาพุดของพุทธทาสภิกขุที่ได้สั่งสอนพุทธศาสนิกชน เป็นคำพุดที่ถอดออกมาเขียนเป็นตัวหนังสือ เป็นคำพุดของท่านจริง ๆ ทำให้เห็นถึงแนวคิด วิธีการพุด การเรียบเรียงถ้อยคำ เรื่องราวประกอบหลักธรรมที่ท่านได้นำมาเทศน์ แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในหลักธรรมนั้นอย่างถึงแก่นแท้ ลุ่มลึก แล้วกลั่นออกมาเป็นคำพุดท่านเอง เทศน์สอนในรูปแบบของท่านเอง อธิบายเพื่อให้หลักธรรมที่เข้าใจยาก กลายเป็นเนื้อหาที่คนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจได้ ปรับให้เข้ากับยุคสมัยในขณะนั้น ทำให้หนังสือเล่มนี้น่าอ่านและน่าค้นคว้า

สิ่งที่ผู้ศึกษาอยากจะนำเสนอ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้เป็นเนื้อหาของคำพุดของพุทธทาสภิกขุที่ถ่ายทอดออกมาจากความรู้ที่ท่านได้ปฏิบัติ เป็นความรู้ที่เกิดจากการลงมือทำตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านปฏิบัติตามแล้วจึงนำมากล่าวสอนพุทธศาสนิกชนในโอกาสต่าง ๆ จึงเป็นหนังสือที่ทรงคุณค่า แต่ในหนังสือเล่มนี้ อาจไม่เหมาะสมสำหรับคนทั่วไป เพราะการบรรยายแต่ละครั้ง ผู้บรรยายจะเลือกใช้ภาษา หลักธรรม หรือแม้แต่การถ่ายทอดที่เหมาะสมกับผู้ฟังในขณะนั้น เมื่อนำมาเรียบเรียงเป็นหนังสือจึงอาจไม่เหมาะสมสำหรับคนทั่วไป

5. องค์ความรู้ที่ได้

ความงัด ความหลง เป็นกิเลสที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ เป็นความทุกข์ ความยาก ความลำบาก เป็นความเคยชินและความไม่ใส่ใจที่จะมอง ถูกอวิชชาครอบงำทำให้คนเรามองไม่เห็น เป็นความงัดที่เราสร้างขึ้นเอง หลงยึดติดเอง จนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องทนทุกข์ทรมานไปจนตัวตาย การเข้าใจกิเลส เข้าใจตนเอง เปิดตาที่ถูกอวิชชาคือความไม่รู้ครอบงำมาแสนนาน ให้พบกับแสงสว่าง เป็นองค์ความรู้ที่สูงสุดของพระพุทธศาสนา คือทำให้ตนเองพ้นจากอำนาจของกิเลส เป็นอิสระจากความงัด ความหลง พบแสงสว่างแห่งความสุขของชีวิต

6. ความต่างและความเหมือน

หนังสืออำนาจของความงัว ความหลง ของพุทธทาสภิกขุที่นำมาเป็นแม่แบบในการวิจารณ์ กับหนังสือของพระราชธรรมนิเทศ และ ของหลวงพ่อดาวธรรมปิฎก เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับธรรมะ หลักปฏิบัติ ข้อชี้แนะ ในการนำพาตนเองให้ออกจากกองทุกข์ เป็นหลักของความจริง เป็นสัจจะธรรม ดังนั้นเนื้อหาข้อความในหนังสือแต่ละเล่ม อาจจะมีการแตกต่างกันบ้าง ตามแนวคิด แนวทาง ข้อปฏิบัติ ที่แต่ละท่านได้ปฏิบัติและพบเจอด้วยตัวท่านเอง แต่ใจความสำคัญ คือจุดหมายปลายทางของการปฏิบัตินั้น ไม่มีความแตกต่างกันเลย เพราะแก่นสาระสำคัญอันเป็นจุดหมายสูงสุดก็คือการพ้นจากอำนาจของกิเลส เพื่อให้ศาสนิกชนทั้งหลายได้พ้นจากความทุกข์ยาก ให้มีความสุขที่แท้จริง อันเกิดจากภายใน เป็นความเหมือนในความต่างที่สุดท้ายแล้วมาบรรจบกัน

6. เอกสารอ้างอิง

พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ ฐิตญาโณ). (ม.ป.ป.). *ตอบปัญหานานาชาติ*. ม.ป.ท.: PUB PRESS.

พุทธทาสภิกขุ. (2549). *อำนาจของความงัว ความหลง*. กรุงเทพมหานคร: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). *ธรรมญูชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: ที พี เอ็น เพรส.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2561). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 41.

กรุงเทพมหานคร: ผลิตภัณ์ ในเครือ บริษัท สำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์โฮม จำกัด.